

Optometrische
Zorgbeschrijving

Titel: OVN – Optometrische Zorg Beschrijving
Uitgever: Optometristen Vereniging Nederland
Weert, maart 2012
© OVN 2012

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, op welke andere wijze dan ook, zonder vooraf schriftelijke toestemming van de uitgever.

OPTOMETRISCHE ZORG BESCHRIJVING

De beschrijving van de zorg die geleverd wordt door de optometrist

Om meer duidelijkheid te verschaffen en te verkrijgen omtrent de inhoud van de zorg die door de optometrist wordt verleend, heeft de OVN in detail de verschillende handelingen uit het diagnostische proces beschreven die binnen het domein van de optometrist vallen. Dit document is een aanvulling op het Beroepscompetentieprofiel Optometrist (2010) en geeft meer duidelijkheid over de werkzaamheden en onderzoeken die de optometrist uitvoert. Niet elke handeling (of onderzoek) wordt standaard uitgevoerd, dat is afhankelijk van de bezoekenredenen en klacht van de cliënt/patiënt.

OVN – OPTOMETRISCHE ZORG BESCHRIJVING

1. AANMELDING

Het aanmelden van de cliënt, met of zonder verwijzing van de huisarts / specialist.

2. ANAMNESE

Het afnemen van een anamnese.

3. ONDERZOEK

Het doen van een optometrisch onderzoek.

4. ANALYSE

Het formuleren van een optometrische diagnose / conclusie.

5. BEHANDELPLAN

Het opstellen van een behandelplan op basis van de optometrische diagnose / conclusie.

6. BEHANDELING

Geven van optometrische zorg. Hierbij kan o.a. gedacht worden aan het behandelen van droge ogen of het voorschrijven van optische hulpmiddelen.

7. EVALUATIE

Het evalueren van de behandelresultaten en het behandelproces.

8. AFSLUITING

Het afsluiten van de behandelafsluiting.

DIAGNOSTISCH PROCES

THERAPEUTISCH PROCES

Een schematische weergave van het optometrisch zorgverleningsproces

DIAGNOSTISCH PROCES

AANMELDING

Stap 1 in het optometrisch zorgverleningsproces is het aanmelden van de patiënt*, met of zonder verwijzing van de huisarts, specialist of andere beroepsbeoefenaar in de gezondheidszorg. Het volgende komt aan bod:

- patiëntadministratie duidelijk en accuraat bijhouden
- registreren van persoonsgegevens van de patiënt
- registreren van de verzekeringsgegevens van de patiënt
- registreren van huisarts
- registreren van behandelend oogarts, indien van toepassing
- registreren van verwijzingsgegevens, indien van toepassing
 - verwijzer
 - verwijzdatum
 - verwijzdiagnose / diagnostische gegevens, indien van toepassing
 - eventuele consultvraag

ANAMNESE

- doel van de anamnese aan de patiënt of begeleider/verzorger uitleggen
- reden van bezoek achterhalen
- medische voorgeschiedenis van de patiënt achterhalen, mondeling en/of schriftelijk
 - indien nodig aanvullende informatie opzoeken in bijv. Farmacotherapeutisch Kompas
 - indien nodig contact opnemen met behandelend arts/specialist/oogarts – na toestemming patiënt of begeleider/verzorger
 - vragen naar gezondheidstoestand van familieleden (heden en verleden)
 - gegevens interpreteren i.v.m. consequenties voor optometrisch advies en het opstellen van het vervolgplan
- afnemen optometrische/ooggerelateerde anamnese mondeling en/of schriftelijk (heden en verleden)
 - indien nodig contact opnemen met behandelend oogarts
 - gegevens interpreteren i.v.m. consequenties voor optometrisch advies en het opstellen van het vervolgplan
- informatie achterhalen over de werkomstandigheden, sport en lifestyle

* Voor de leesbaarheid is overal patiënt aangehouden, in plaats van afwisselend cliënt en patiënt te gebruiken of cliënt/patiënt.

OPTOMETRISCH ONDERZOEK

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van alle testen/onderzoeken die iedere optometrist kan uitvoeren. Niet elke handeling (onderzoek/test) wordt standaard uitgevoerd, maar is afhankelijk van de bezoeken van de patiënt.

Inspecteren en palperen extra-oculaire structuren en grove oculaire inspectie

- doel van het extra-oculair inspecteren en/of grove oculaire inspectie uitleggen aan patiënt of begeleider/verzorger
- het gezicht bekijken op asymmetrieën en torticollis
- de orbita(rand) palperen om onregelmatigheden of breuken te detecteren
- observeren en palperen van oogleden om onregelmatigheden en/of verstopte klieren te detecteren
- ooglidmetingen om o.a. ptosis en onvolledige ooglidsluiting te detecteren
- grove inspectie van de oogbol
 - grove bepaling van de intraoculaire druk d.m.v. palpatie van de oogbol
 - bepalen van oogbolverplaatsing naar achteren (enophthalmus) of naar voren (exophthalmus)
- diepte van de kamerhoek bepalen d.m.v. irisverlichting

Bepalen van het visueel functioneren/vermogen

- gezichtsscherpte bepalen
 - monoclair en binoclair, veraf en nabij (zonder correctie)
- refractioneren (met of zonder diagnostische farmaca)
 - objectieve refractie bepalen d.m.v. skiascopie en/of autorefractometer
 - subjectieve refractie bepalen voor het verte en nabij zien
- accommodatieamplitude meten
- vermogen tot kleurenzien onderzoeken en bepalen of het voldoet aan de normen voor uitoefening van bepaalde beroepen
- stereoscopisch zien onderzoeken
- oculaire forie of tropie bepalen ((latent) scheelzien bepalen)
 - bij veraf en nabij zien

- fusiebreedtes bepalen
 - het compensatievermogen van de ogen bij een latente scheelzienshoek onderzoeken
- oculaire motiliteit onderzoeken
- vermogen tot convergeren bepalen
- pupilreacties onderzoeken
- onderzoeken van het gezichtsveld (gestandaardiseerde (automatische) perimetrie)
- grove gezichtsveldbepaling (Donders)
- onderzoeken van het centrale gezichtsveld ($\pm 10^\circ$) (Amsler)
- pupilafstand meten

Inspecteren van het voorste oogsegment

- spleetlamponderzoek, onderzoeken van:
 - oogleden, wimpers, puncta, traanmeniscus
 - traankwaliteit en -kwantiteit, o.a. m.b.v. fluoresceïne, lissamine groen, Schirmer-test en fenolrode draad test
 - bulbaire en palpebrale conjunctiva
 - cornea
 - voorste oogkamer
 - diepte van de voorste oogkamer bepalen
 - iris
 - ooglens
- keratometrie
 - corneakromming meten en cornea-irregulariteiten detecteren
- pachymetrie
 - dikte van de cornea bepalen
- gonioscopie
 - bepalen van de diepte van de voorste oogkamer d.m.v. een (spiegel)contactglas
 - inspecteren van de structuren in de voorste oogkamer d.m.v. een (spiegel)contactglas

Bepalen van de intraoculaire druk

- non-contact tonometrie
- applanatie tonometrie (met toediening van anestheticum)

Inspecteren van het achterste oogsegment (met of zonder mydriatica)

- beoordelen van het glasvocht
- beoordelen van de retina d.m.v. directe en/of indirecte (binoculaire) funduscopie, dit houdt o.a. in het beoordelen van:
 - optische zenuw
 - macula
 - retinale vaten
 - pigmentatie
 - perifere retina
- status van de fundus documenteren d.m.v. fundusfotografie
- heeft kennis van actuele oogheilkundige beeldvormende technieken

ANALYSE

Tijdens dit onderdeel van het optometrisch zorgverleningsproces vindt een analyse plaats van de tot dan toe verkregen gegevens uit anamnese en onderzoek. Deze gegevens worden duidelijk beschreven in het patiënt-dossier. Op basis van deze analyse formuleert de optometrist een optometrische diagnose en/of conclusie.

THERAPEUTISCH PROCES

BEHANDELPLAN

In stap 5 van het optometrisch zorgverleningsproces wordt het behandelplan opgesteld. Mogelijkheden zijn:

- de patiënt wordt verwezen naar een specialist en/of huisarts voor verder onderzoek en/of behandeling
- de patiënt dient voor nader onderzoek of controles terug te komen bij de optometrist binnen een bepaalde termijn
- de patiënt krijgt advies over het omgaan met zijn visuele beperking of handicap
- de patiënt wordt behandeld (zie informatie onder behandeling)

De optometrist hanteert hierbij beschikbare praktijkrichtlijnen als leidraad voor het opstellen van het behandelplan.

BEHANDELING

De werkzaamheden van de optometrist zijn met name gericht op diagnostiek. Echter, er zijn gevallen waarbij de optometrist behandelt. Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de behandelingen die een optometrist uitvoert. Sommige optometristen hebben zich verder bekwaamd op het gebied van binoculair zien problematiek, voorschrijven van low vision hulpmiddelen en aanpassen en controleren van therapeutische contactlenzen. Onderstaand overzicht geeft de behandelingen weer die een optometrist kan uitvoeren wanneer hij de bacheloropleiding tot optometrist met succes heeft afgerond.

- droge ogen problematiek
- rode ogen problematiek, waar mogelijk volgens de OVN-praktijkrichtlijn 'rode ogen'
- voorschrijven, aanmeten en controleren van een verte- en leesbril;
- voorschrijven, aanmeten en controleren van zachte (torische, bi- en multifocale) contactlenzen
- voorschrijven, aanmeten en controleren van corneale (torische, bi- en multifocale) vormstabiele contactlenzen
- voorschrijven, aanmeten en controleren van ortho-K lenzen
- binoculair zien problematiek – behandelen van heterofoorie
- binoculair zien problematiek – behandelen van patiënten met convergentie- en accommodatieproblematiek
- voorschrijven, aanmeten en controleren van eenvoudige beeldvergroterende hulpmiddelen bij near normal vision en low vision patiënten. Dit houdt in: sterke leesbril (met prisma's), hand- en lamploep. De optometrist heeft kennis van alle beschikbare middelen welke in min of meerdere mate compensatie bieden voor het visueel functieverlies en weet naar wie hij patiënten kan verwijzen voor specialistische zorg.

EVALUATIE

Bij stap 7 gaat het om de evaluatie van de optometrische behandeling als geheel. Bij de evaluatie gaat het om het beoordelen van het behandelproces en het behandelresultaat (volgens de patiënt en volgens de optometrist).

AFSLUITING

Bij de laatste stap, stap 8, gaat het om het moment van het afsluiten van de behandelingsperiode. Een eindrapport wordt opgesteld en verstuurd naar de huisarts (en indien van toepassing naar de behandelend oogarts).

COMMUNICATIEVE VAARDIGHEDEN VAN DE OPTOMETRIST (GEDURENDE HET ZORGVERLENINGPROCES)

De optometrist is in staat om:

- patiënten uitleg te geven aangaande de bevindingen uit het optometrisch onderzoek, waarbij hij rekening houdt met de bezorgdheid van patiënten over hun oogaandoening, het oogonderzoek en de uitkomst daarvan
- patiënten uitleg te geven over mogelijke invloed van systemische aandoeningen, en de behandeling daarvan, op de ogen
- patiënten uitleg te geven over mogelijke risicofactoren voor familieleden om dezelfde (fysiologische) oogaandoening te krijgen
- zich in te leven in de verwachtingen en wensen van de patiënt en empathisch te handelen wanneer deze verwachtingen en wensen niet realistisch zijn
- te communiceren met patiënten met slechte of non-verbale communicatieve vaardigheden of met patiënten die verward of terughoudend zijn
- slecht nieuws empathisch en begrijpelijk aan patiënten mee te delen

The background features a large, abstract graphic of overlapping curved shapes in shades of blue, transitioning from a light blue at the top to a dark blue at the bottom.

OVN

Postbus 10417
6000 GK Weert

t +31 (0)495 - 585748

f +31 (0)84 - 2278991

info@optometrie.nl

www.optometrie.nl